

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ПЛАТФОРМА 3
«ІНСТИТУТ МЕДІАЦІЇ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД»

SCIENTIFIC AND PRACTICAL PLATFORM 3
«INSTITUTE OF MEDIATION: UKRAINIAN REALITIES AND FOREIGN EXPERIENCE»

Іванна Андрійчук,
доцент кафедри психології розвитку та консультування,
кандидат психологічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка (Україна)

**МЕДІАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ГАРМОНІЗАЦІЇ МІЖОСОБИСТІСНИХ
ВЗАЄМИН У МОЛОДІЙ СІМ'Ї**

Сьогодні в умовах економічної та політичної нестабільності, соціальний рівень життя громадян нашої країни знижується. В таких умовах особистість зіштовхується з важкими психологічними переживаннями, що зазвичай впливає на її соціально-психологічну та й загалом життєву компетентність. Відповідно, це впливає і на сімейні стосунки та їх якість. Взаєморозуміння у сім'ї, взаємодія чоловіка та дружини, розвиток сім'ї значно порушуються. Актуальною є проблема пошуку та виокремлення форм сімейних стосунків, які можуть вберегти особистість від емоційних потрясінь та переживань, зумовлених соціальними, економічними та іншими чинниками.

Проблема формування міжособистісних взаємин є предметом широких психологічних досліджень у зарубіжних країнах. Наприклад, В. Джеймс досліджував аспект значущості у взаєминах, Дж. Мід проаналізував та вивів «дзеркальне я», що є, на його думку, необхідною структурою в побудові стосунків між людьми, Е. Фромм зосереджував свої дослідження на пізнанні поняття «кохання» в міжособистісних взаєминах, Е. Берн, Р. Річардсон досліджували проблеми спілкування як один із важливих критеріїв міжособистісних взаємин.

Досить значну роль у міжособистісних взаєминах чоловіка і жінки у подружній парі відіграють індивідуально-психологічні особливості особистості,

які можуть як сприяти, так і перешкоджати встановленню гармонійних відносин, вирішенню чи ескалації конфліктів. Вплив різних індивідуально-психологічних особливостей на якість взаємин чоловіка та жінки у подружній парі вивчали А. Бабич, Т. Кругла, М. Лисевич, Л. Сердюк, В. Ткаченко, Р. Хавула. Разом з цим вказана проблема залишається актуальною і потребує подальшого науково-прикладного вивчення, особливо у напрямку пошуку ефективних форм і методів психоконсультативної роботи із подружніми парами з метою гармонізації їх міжособистісних взаємин [4].

На успішність міжособистісних взаємин у подружній парі, як стверджує І. Сайтарли, значно впливають особистісні схильності партнерів до вияву поваги, тактовності та комунікативної компетентності у процесі спілкування [3, с. 17]. За свідченням М. Лисевич, сучасні дослідники виокремлюють індивідуально-особистісні психологічні особливості, які можуть стати причиною дезадаптивної поведінки у подружжі, зокрема, агресивність, тривожність, егоїзм, залежність, впертість, скритність тощо (Б. Братусь, Т. Карцева, Н. Коваль, Р. Мульруд та ін.).

Питання щодо пошуку нових, альтернативних способів вирішення конфліктів є актуальним для будь-якої країни світу та будь-якої сфери життя людей. Одним із таких способів, який є поширеним у багатьох країнах, а в Україні поступово набирає популярності є медіація. Наразі вже є «послуга», яка має ціновий еквівалент та може розвиватися з подальшими перспективами.

Відповідно до визначення Українського центру медіації, «Медіація – це метод вирішення спорів із залученням посередника (медіатора), який допомагає сторонам конфлікту налагодити процес комунікації і проаналізувати конфліктну ситуацію таким чином, щоб вони самі змогли обрати той варіант рішення, який би задовольняв інтереси і потреби усіх учасників конфлікту. На відміну від формального судового чи арбітражного процесу, під час медіації сторони доходять згоди самі – медіатор не приймає рішення за них» [2, с.37].

Враховуючи специфіку сімейних конфліктів та активізацію в Україні розвитку позасудових способів вирішення конфліктів у різних сферах, актуальною та важливою є сфера сімейних конфліктів і потенціал застосування медіації

в ній. Як показує аналіз літератури, це сприятиме налагодженню комунікації, ефективній взаємодії, зменшуватиме кількість розлучень та знижуватиме рівень виникнення нових конфліктів на кожному етапі сімейного життя [1, с.52].

Сімейна медіація – позасудова процедура врегулювання сімейного конфлікту (спору) шляхом ведення структурованого переговорного процесу між сторонами цього конфлікту (спору) за допомогою одного або декількох сімейних медіаторів. Сімейна медіація, в основі якої знаходиться робота з інтересами і потребами, з цінностями людини, є ефективним і екологічним способом вирішення конфліктів і, одночасно з цим, способом збереження здорових і щасливих відносин між подружжям, членами сім'ї, між батьками та дітьми.

Міжособистісні стосунки реалізуються переважно через взаємодію. Важливість явищ взаємодії розкривається через декілька понять: взаємостосунки, які можуть бути конструктивними або деструктивними залежно від задоволення сторін; взаємодопомогу, як сприяння людей один одному; взаєморозуміння, яке свідчить про узгодженість і злагоду між людьми, які взаємодіють. Саме тому вважаємо, що своєчасне та конструктивне вирішення згуртовує членів родини, підвищуючи рівень їх психологічної культури.

З огляду на поширеність і соціальні наслідки сімейних конфліктів, сучасні держави приділяють особливу увагу питанням їх профілактики, попередженню та конструктивному вирішенню. Одним із засобів гармонізації подружніх взаємин може бути медіація. Підсумовуючи вважаємо доцільним поширення думки Куатової А.А. про те, що сімейну медіацію необхідно розвивати як окрему систему для врегулювання сімейних конфліктів, існуючу в державі поряд з судовою системою і таку, що має переваги в порівнянні з останньою.

Список використаних джерел:

1. Бабич А. С. Природа виникнення конфліктів молодого подружжя. *Інтеграція науки і практики в контексті професійної діяльності майбутніх фахівців: Педагогіка. Психологія. Економіка. Дні науки Київ*. 2012. С. 6 – 20.

2. Білик Т. І. Медіація у професійній діяльності юриста / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: Екологія. 2019. 456 с.
3. Сайтарли А.І. Культура міжособистісних стосунків: навч. посібник. Київ. 2007. 240 с.
4. Ткаченко В. Є. Благополуччя подружніх відносин і його психологічні детермінанти: теоретичний аналіз. *Наука і освіта*. 2010. № 3. С. 113 – 116.

Марія Бригадир,

*к. психол. н., доцент кафедри психології та соціальної роботи
Західноукраїнського національного університету (Україна)*

МІЖНАРОДНА МЕДІАЦІЯ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ

В сучасному глобалізованому світі гостро постає проблема міжкультурної, міжетнічної взаємодії. Як свідчать останні події, традиційні стратегії та тактики вирішення міждержавних конфліктів не є дієвими, а на фоні війни, яка зараз триває, остаточно підтвердилась недієздатність та малоефективність таких організацій як ООН, Червоний Хрест та ін. Особливої актуальності набуває міжнародна медіація як добровільна, непримусова форма управління конфліктами. Метою такої посередницької діяльності є досягнення певного компромісного врегулювання суперечливих питань між конфліктуючими сторонами або принаймні припинення руйнівної конфліктної поведінки.

Перші спроби застосування міжнародної медіації стосувались сфери економіки [9]. Особливістю таких перемовин є те, що сторони максимально прагнуть зберегти свою незалежність, а відтак особливо значення набувають особисті інтереси. Це важливо зауважувати щодо вимог до третьої сторони, яка саме залучається до процедури посередництва. Остання має бути максимально нейтральною та неупередженою, тому доречно щоб вона була представлена